

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 72
від 8 листопада 2017 року

Про практику застосування законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо функціонування освітньої сфери у Донецькій і Луганській областях в умовах проведення антитерористичної операції

Заслухавши та обговоривши інформацію Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Співаковського О.В., Голови Донецької військово-цивільної адміністрації Жебрівського П.І., Першого заступника Міністра освіти і науки України Ковтунця В.В., директора Департаменту освіти і науки Донецької військово-цивільної адміністрації Оксенчук Н.В., директора Департаменту Луганської військово-цивільної адміністрації Стецюка Ю.В., а також, враховуючи виступи інших учасників виїзного засідання стосовно практики застосування законодавчих та інших нормативно-правових актів у Донецькій і Луганській областях щодо функціонування освітньої сфери в умовах проведення антитерористичної операції, Комітет зазначає, що складна суспільно-політична ситуація та продовження збройного конфлікту в Донецькій та Луганській областях змушує Комітет оперативно реагувати на виклики, які постають перед органами законодавчої, виконавчої влади та місцевого самоврядування, зокрема у вирішенні проблем освітньої галузі.

Протягом останніх двох років Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти проведено три виїзних засідання до Донецької і Луганської областей: 25 березня 2015 року – до Луганської області (місто Северодонецьк); 19 листопада 2015 року – до Донецької області (місто Краматорськ); 28 вересня 2016 року – до Луганської області (місто Старобільськ). За результатами виїзних засідань Комітетом були ухвалені рішення, в яких передбачено низку рекомендацій Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, відповідним органам виконавчої влади, науковим установам щодо забезпечення освітніх проблем різних категорій громадян в умовах проведення антитерористичної операції та необхідності реалізації комплексу заходів, спрямованих на вирішення нагальних

проблем для забезпечення прав і свобод дітей, їх батьків, освітян, які постраждали внаслідок збройного конфлікту. Загалом, у трьох рішеннях Комітету висловлено понад 130 рекомендаційних пропозицій.

Четвертого жовтня поточного року відповідно до Закону України “Про комітети Верховної Ради України” щодо здійснення контрольних функцій Комітет розглянув питання “Про виконання рішень Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти: “Про освітні потреби різних категорій громадян у зв’язку з проведенням антитерористичної операції” від 8 квітня 2015 року; “Про практику застосування законодавчих актів у Донецькій області щодо фінансування освітньої сфери в умовах проведення антитерористичної операції” від 23 грудня 2015 року”; “Про роботу державної виконавчої влади та місцевого самоврядування Луганської області щодо дотримання законодавства України про освіту для забезпечення функціонування та якості дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої освіти” від 19 жовтня 2016 року”.

За результатами розгляду контрольного питання Комітетом ухвалено Рішення (протокол № 70 від 04 жовтня 2017 року), в якому зазначено, що попередні рішення Комітету щодо врегулювання освітніх потреб громадян Донецької і Луганської областей в основному виконані.

Так, для врегулювання проблем діяльності навчальних закладів, розміщених на підконтрольній українській владі території Луганської і Донецької областей, та переміщених навчальних закладів, надання державної підтримки учасникам антитерористичної операції та їхнім дітям щодо здобуття ними професійної та вищої освіти, зокрема здійснення повної або часткової оплати навчання, безкоштовне надання підручників, стипендіальне забезпечення, безкоштовне забезпечення проживання в гуртожитках, Верховною Радою України прийнято такі Закони:

- “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України” (№ 911-VIII від 24 грудня 2015 року);

- “Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти” (№ 425-VIII від 14.05.2015);

- “Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ, переміщених з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження” (№ 1731-VIII від 03.11.2016);

- “Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях та у населених пунктах на лінії зіткнення” (№ 1838-VIII від 07.02.2017);

- “Про внесення зміни до розділу XV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про вищу освіту” щодо діяльності вищих навчальних закладів

на підконтрольній українській владі території Донецької та Луганської областей” (№ 2122-VIII від 11.07.2017).

Міністерство освіти і науки України як державний орган, основним завданням якого є забезпечення формування та реалізація державної політики у сферах освіти і науки, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, органи управління освітою Донецької і Луганської областей з відповідальністю ставляться до оперативного вирішення освітніх потреб громадян в зоні проведення антитерористичної операції. Поступово вирішуються проблеми щодо забезпечення належних умов навчання та виховання дітей, які виїхали до інших населених пунктів України з окупованих територій, районів проведення антитерористичної операції, та сприяння батькам у влаштуванні дітей до навчальних закладів за місцем тимчасового перебування. Так, для всіх випускників закладів освіти Донецької та Луганської областей (як тих, які проживають на контрольованих українською владою територіях, так і тих, які проживають у зоні проведення антитерористичної операції чи виїхали до інших регіонів), а також для випускників закладів освіти Автономної Республіки Крим та м. Севастополя створені умови для завершення навчального року у формі екстернату, проходження державної підсумкової атестації, отримання документів про освіту, реєстрації та проходження зовнішнього незалежного оцінювання й вступу до закладів вищої освіти України, своєчасно оприлюднюється перелік опорних шкіл для проходження державної підсумкової атестації у формі екстернату та отримання атестату учнями із зони проведення антитерористичної операції та Автономної Республіки Крим.

Міністерством з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо-переміщених осіб спільно з Міністерством освіти і науки України, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування з залученням громадських організацій, зокрема “Фонду “Відкрита політика”, здійснено низку заходів щодо полегшення доступу до освіти осіб з тимчасово окупованої території районів проведення антитерористичної операції: удосконалення процедури отримання документів про загальну середню освіту; особливості прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти; спрощення порядку перетину пропускних пунктів адміністративного кордону з Автономною Республікою Крим на час вступної компанії для реєстрації та проходження зовнішнього незалежного оцінювання та вступу до вищих навчальних закладів; проведення інформаційної компанії тощо.

Національною академією педагогічних наук України здійснено заходи щодо запровадження дистанційної форми навчання в загальноосвітніх навчальних закладах та організації методичного забезпечення; надання методичної допомоги педагогічним і науково-педагогічним працівникам звільнених територій Донбасу, організації цільових семінарів та інших професійно-зорієнтованих масових заходів, проведення спеціальної курсової підготовки психологів, педагогів для роботи з дітьми, що перебували у місцях збройного конфлікту тощо.

Водночас, Комітет звернув увагу на необхідність першочергового вирішення наступних проблем: прискорення робіт із капітального будівництва

та відновлення закладів освіти, їх матеріально-технічної бази, забезпечення безперебійного підвезення дітей і педагогічних працівників до місць навчання та роботи, організація харчування і контролю за станом здоров'я дітей, закріплення на законодавчому рівні суттєвих соціально-економічних пільг та підвищення заробітної плати для педагогічних і науково-педагогічних працівників, які працюють у зоні проведення антитерористичної операції тощо. Залишається вкрай складною ситуація щодо функціонування переміщених вищих навчальних закладів. Переміщеним вищим навчальним закладам бракує навчальних приміщень, кваліфікованих науково-педагогічних кадрів, нормативного врегулювання питань навчання іноземних студентів, переселенців тощо. Потребують особливої уваги питання підвищення соціально-економічного становища педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників, зокрема забезпечення житлом.

Враховуючи вищевикладене, Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти **в и р і ш и в:**

1. Інформацію Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Співаковського О.В., Голови Донецької облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації Жебрівського П.І., Першого заступника Міністра освіти і науки України Ковтунця В.В., директора департаменту освіти і науки Донецької військово-цивільної адміністрації Оксенчук Н.В., директора департаменту освіти і науки Луганської облдержадміністрації Стецюка Ю.В. про практику застосування законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо функціонування освітньої сфери у Донецькій і Луганській в умовах проведення антитерористичної операції взяти до відома.

2. Підкомітету з питань вищої освіти подати пропозиції до робочої групи з підготовки комплексного Закону України "Про внесення змін до Закону "Про вищу освіту" щодо надання права вищим навчальним закладам відкривати підготовчі відділення за рахунок коштів Державного бюджету України.

3. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

3.1. Розглянути питання щодо розроблення Державної цільової програми фінансування будівництва та відновлення переміщених вищих навчальних закладів і наукових установ, їх матеріально-технічної бази; будівництва житла для наукових і науково-педагогічних працівників та гуртожитків для студентів, які евакуйовані з тимчасово непідконтрольної українській владі території України; підвищення розміру грошової допомоги для вимушено переміщених працівників вищих навчальних закладів для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

3.2. З метою збереження кадрового потенціалу та забезпечення додаткових соціальних гарантій працівникам системи освіти, які працюють на території населених пунктів, розташованих удовж лінії зіткнення, повторно розглянути питання щодо встановлення відповідних доплат за роботу у несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я у граничному розмірі 30 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати)

3.3. Розглянути питання щодо необхідності внесення змін до чинного законодавства з метою законодавчого врегулювання формування регіонального замовлення на підготовку фахівців та кваліфікованих робітників.

3.4. Забезпечити збір та оброблення статистичної інформації про стан ринку праці в обсягах, достатніх для прогнозування потреби у кадрах за професіями і спеціальностями.

3.5. Розробити сучасну методичку прогнозування потреб економіки у кваліфікованих кадрах, покращити інформаційне забезпечення прогнозування, визначити відповідальний орган за прогнозування середньо- та довгострокових потреб економіки у кваліфікованих кадрах за професіями і кваліфікаціями, доручивши йому спільно з відповідними науковими установами здійснювати середньострокове прогнозування потреб у структурі і обсягах підготовки в розрізі регіонів України з метою його використання під час формування замовлень на підготовку кваліфікованих кадрів закладам освіти.

3.6. Для забезпечення механізму багатоканального фінансування професійно-технічної освіти, в тому числі, бюджетів усіх рівнів; перерозподілу функцій з управління професійно-технічними навчальними закладами між центральним і регіональним рівнем з метою делегування оперативного управління місцевим органам влади, розробити відповідні проекти законодавчих та інших нормативно-правових актів.

3.7. Провести роз'яснювальну роботу серед працівників органів виконавчої влади (органів управління професійною (професійно-технічною) освітою, органів Державної аудиторської служби), органів прокурорського нагляду за дотриманням законів щодо тлумачення пунктів 21, 22 постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 784 "Про затвердження Порядку працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів, підготовка яких проводилася за державним замовленням", з метою зняття негативних наслідків для керівників закладів освіти та органів управління освітою внаслідок застосування процедури самостійного працевлаштування, зокрема, для випускників Донецької та Луганської областей.

3.8. Забезпечити координацію заходів Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді і спорту України, Міністерства інформаційної політики України, Міністерства з питань тимчасово окупованих територій, Міністерства соціальної політики України, Міністерства культури України та місцевих органів влади щодо друку українських видань для бібліотек, закладів освіти, протидії інформаційній агресії, забезпечення радіо- і телефіру українським телерадіомовленням, подолання інформаційних викривлень у свідомості людей, спрямованих

на розхитування суспільства та розпалювання ворожнечі, загалом надання гуманітарної допомоги тощо.

3.9. Розглянути питання щодо виділення цільової освітньої субвенції з Державного бюджету обласним бюджетам Донецької (у розмірі 450 млн. грн.) та Луганської (у розмірі 250 млн. грн.) областей на розвиток мережі опорних загальноосвітніх навчальних закладів у рамках реформування системи освіти областей, які опинилися в зоні проведення антитерористичної операції.

4. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

4.1. Зменшити обсяг документів, що подають заклади освіти для ліцензування, за рахунок вилучення документів, які органи влади не можуть вимагати відповідно до частини сьомої статті 9 Закону України “Про адміністративні послуги”, яка встановлює, що не можна вимагати від суб’єкта звернення документи або інформацію, що перебувають у володінні суб’єкта надання адміністративних послуг або у володінні державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ або організацій, що належать до сфери їх управління, а саме для державних і комунальних закладів освіти: копії установчих документів юридичної особи, копії документів, що засвідчують право власності, оперативного управління основними засобами для здійснення навчально-виховного процесу на строк, необхідний для завершення повного циклу освітньої діяльності; копії затверджених в установленому порядку (Міністерством освіти і науки України) освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника професійно-технічного навчального закладу або кваліфікаційної характеристики професії, або професійного стандарту, копії документів, що засвідчують рівень освіти і кваліфікації керівника закладу освіти (документів про вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання) та інші.

4.2. Відповідно до абзацу четвертого пункту третьої частини першої статті 3 Закону України “Про ліцензування видів господарської діяльності” встановити строки проведення ліцензійної експертизи (рекомендовано не більше 1 місяця з моменту подачі заяви) та технічно забезпечити можливість безперешкодної подачі заяви ліцензіатом.

4.3. Терміново розробити та затвердити кваліфікаційні характеристики (або професійні стандарти) професій (посад) педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти.

4.4. Терміново підготувати необхідні нормативно-правові акти щодо надання можливості використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України на 2017 рік для підготовки кадрів у професійно-технічних навчальних закладах за професіями загальнодержавного значення.

4.5. За результатами вступної кампанії у 2017 році внести необхідні зміни до Порядку прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2016 року № 697, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України від 01 липня 2016 року № 907/29037.

4.6. За рахунок активізації роботи освітніх центрів “Донбас України” посилити інформаційну компанію щодо дистанційного навчання, отримання випускниками загальноосвітніх навчальних закладів із тимчасово окупованої території документу про загальну середню освіту, складання зовнішнього незалежного оцінювання та вступу у 2018 році до закладів вищої освіти через освітні центри.

4.7. Забезпечити виконання п. 4¹ Прикінцевих та перехідних положень Закону України “Про вищу освіту” щодо запровадження коефіцієнта 0,8 у нормах чисельності осіб, які навчаються, на одну посаду науково-педагогічного працівника у тимчасово переміщених вищих навчальних закладах, тимчасово переміщених наукових установах, а також його виконання в частині продовження дії акредитаційних сертифікатів.

5. Рекомендувати департаментам (управлінням) освіти і науки обласних та Київської міської державної адміністрації, іншим місцевим органам управління освітою, керівникам навчальних закладів:

5.1. Створити умови для безперешкодного доступу для дітей з особливими потребами до якісної освіти.

5.2. Забезпечити створення обласних ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти, шляхом реорганізації існуючої мережі психолого-педагогічних консультацій.

5.3. Для надання освітніх послуг учням з неконтрольованих територій Луганської і Донецької областей ширше запроваджувати технології дистанційного навчання.

5.4. Продовжити процес створення опорних шкіл в Донецькій та Луганській областях, що дасть можливість забезпечити рівний доступ дітей до якісної освіти незалежно від місця їх проживання.

5.5. Сприяти проведенню Інститутом соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України постійного моніторингу громадської думки і суспільних настроїв суб’єктів освітнього процесу на звільнених територіях Донбасу та інших масових опитувань з проблем освіти і виховання учнівської та студентської молоді.

5.6. Доручити обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти здійснити перегляд навчальних планів і програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у Донецькій та Луганській областях задля посилення у них складників, що забезпечують формування української ідентичності через поширення правдивої інформації, проведення освітніх, культурно-мистецьких, спортивних, психолого-адаптаційних заходів серед учнів, студентів, педагогічних та науково-педагогічних працівників.

6. Національній академії педагогічних наук України:

6.1. Продовжити наукові дослідження щодо моніторингу психологічного стану учнівської та студентської молоді в зоні проведення антитерористичної

операції, забезпечення права дітей на освіту в умовах збройного конфлікту, налагодження диференційованої допомоги як учням, вихованцям, студентам, так і педагогічним, науково-педагогічним працівникам Луганської і Донецької області.

7. Контроль за виконанням Рішення Комітету покласти на підкомітет з питань дошкільної, загальної середньої, інклюзивної освіти, забезпечення реалізації права на освіту осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія, територія проведення антитерористичної операції та територія населених пунктів на лінії зіткнення.

**Перший заступник
Голови Комітету**

О.В. Співаковський